

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 46

Sobota, 9. junija 1934

Leto IX

Delavci in nameščenci!
Čuvajte svoje pravice!

Gospodarska konfe- renca v Beogradu

V sredo se je pričela v Beogradu v dvorani industrijske zbornice konferenca vseh delodajalskih zbornic. Konferenca razpravlja seveda o krizi, kar je aktualno vprašanje. Znano nam pa je, da se delodajalci pri nas, kakor tudi drugod, izgovarjajo v glavnem na socialnopolitične pravice nameščencev in njih previsoke plače, kadar hočejo razkrinkati glavne povzročitelje krize.

Na svoji konferenci so govorili tudi o drugih stvareh. Všeč jim ni davčna obremenitev, trgovinska politika, prometne težkoče itd. Marsikaj teh stvari morda tudi ovira gospodarski razvoj, toda te ovire ne izhajajo toliko iz domače politike, kakor iz mednarodne. Vzroki gospodarske krize so mednarodni, ki tiče deloma v razoranosti mednarodnega sožitja, še bolj pa v kapitalistični diktaturi eksploatacije narodov. Vzrok oboroževalne politike je orožna industrija, oziroma nje kapital, kakor je rekel Amerikane Norman Davis, vzrok ostalega izkoriščanja pa ostali velekapital, ki hoče priti po vojni na svoj račun z dolgovi in koncentracijo gospodarskih sil.

Oteh stvareh na gospodarski konferenci niso dosti razpravljali. Predaleč so ti problemi, dasi bi bilo potrebno, da izhajajo vse inicijative za odpravo gospodarske krize s tega stališča.

Za naše gospodarske kroge, ki so vajeni na malenkostne razmere, ta vprašanja niti ne eksistirajo. Pač pa vidijo v delavcih in nameščencih ter v njih socialnopolitičnih pravicah tiste zločinca, ki povzroča gospodarsko krizo.

Poročali smo že o načrtu delodajalskih zbornic, po katerem imajo namen predlagati izpremembo obrtnega zakona. Predlog delodajalskih zbornic je naravnost predrzen, ker hoče razveljaviti petindvajsetletne pravice trgovskih in drugih nameščencev. Z njihovo namero bi bilo v državi prizadetih nedvomno osem desetih vseh nameščencev, dalje tudi ostalo delavstvo in vajenci.

Predlog je torej krivičen, ker nima namena odpraviti krizo, pač pa jo povečati, predlog tudi ni moralen, ker je nerazumljivo, kako morejo inteligentni gospodarski krogi predlagati tako zdravilo za ozdravljenje gospodarske krize, ki povečava socialno bedo, pospešuje eksploatacijo in slabi konsumno silo naroda. Nismo to prvič poudarjali, poudarjali so to tudi gospodarski znanstveniki in praktiki, toda za ušesa naših gospodarskih krogov je vse to bob ob ste-no.

Pač razumemo te ravnanje delodajalcev z ene strani. V svojih vrstah imajo veliko večino nekritičnih ljudi, ljudi, ki po svoji kvalifikaciji in izobrazbi teh vprašanj ne morejo pravilno presojati, pa kriče kroti »krivicam« zakona. In veliki delodajalci, ki bi morali tretirati ta vprašanja praktično, pritrjujejo tudi temu nezmišlu, da si ne pokvarijo ugleda pri nerazsodnih. Plavajmo z njimi, vsaj reakcija nam osebno ne škoduje.

Zato, delavci in nameščenci, so postavili delodajalci na dnevni red svoje gospodarske konference v Beogradu tudi predvsem vprašanje izpremembe obrtnega zakona.

40 ur dela na teden

S konference mednarodnega urada dela v Ženevi

Štirideset ur dela na teden ob današnjem razvoju je mnogo preveč. Kljub temu se bavi 18. konferenca Mednarodnega urada dela v Ženevi z vprašanjem konvencije o štirideseturnem delovnem tednu. Namen te točke, ki je na dnevnem redu konference, je, skrajšati delovni čas v svrhu zaposlitve nezaposlenih. Če bi se delavnik zakonito skrajšal sploh, bi to nekaj pomenilo, ker danes še marsikje delavstvo dela po 10 in 12 ali tudi več ur na dan. Skrajšanje delovnega časa je utemeljeno v tehničnem napredku, od katerega imajo danes samo kapitalisti dobiček, čeprav je napredek sad dela cele družbe, torej tudi in predvsem delavstva.

Konferenca se mora izjaviti k predlogoma, da se sklene posebna konvencija ali pa samo priporočila skrajšanje delovnega časa. Obenem se obravnava tudi zavarovanje za nezaposlene ter o različnih oblikah podpor za nezaposlene. Direktor predlaga tudi za izvedbo zavarovanja nezaposlenih konvencijo ali pa vsaj priporočilo, da se zavarovanje za nezaposlene uvaža.

Nadalje je na dnevnem redu konference akcija za velika javna dela v mednarodnem področju ali v področjih posameznih držav. Take temeljito zasnovane akcije bi oživile gospodarstvo in zaposlile veliko število nezaposlenih. Konferenca bo na tej

seji izmenjala misli posameznih držav.

Direktor Butler je podal obsežno poročilo urada ter orisai gospodarske, socialne in valutne pojave. Priporočal bo tudi razširjenje varstvenih ukrepov in razširjenje zavarovanja glede na poklicne nevarnosti na razne še nezavarovane poklice.

V prvem čitanju obravnava konference prepoved ženskega dela pod zemljo in rudnikih. O tej konvenciji se bo končno sklepalo 1935. Dalje se sklepa na konferenci o socialnozavarovalnih pravicah, ki se naj zajamčijo, če se delavec preseli v drugo državo.

V nadaljnjem se razpravlja na konferenci o delovnem času in počitku v steklah.

Direktor je poročal, da so v zadnjem letu jako mnogo socialnopolitičnih ukrepov ratificirale razne države.

Na tej konferenci se iznova voli upravni svet za dobo treh let.

Zaradi važnosti dnevnega reda je udeležba državnih, delavskih in delodajalskih zastopnikov velika. Nemčija na to konferenco ni poslala zastopnikov.

S tehničnimi svetovalci je na konferenci pravovojljivo zastopanih 331 delegacij. Od 46 delegacij jih je 29 popolnih in 27 nepopolnih.

Za predsednika konference je bil izvoljen Francoz Justin Godart.

O važnih sklepih že poročamo.

Zbližanje na Balkanu

Italija nezadovoljna

Za konferenco Male antante, ki se bo v vršila od 17. do 19. junija v Bukarešti, vlada veliko zanimanje. Konferenci bo bržčas prisostvoval francoski zunanji minister Barthou in bo ob tej priliki padla odločitev glede priznanja sovjetske Rusije. O vsem tem je bila obveščena tudi Bolgarija z namenom, da bi se pridružila skle-

nitvi ozke zvezi med Francijo, Malo antanto in Rusijo, kar bi bila najboljša garancija za mir na Balkanskem polotoku.

Italijanski fašistični tisk je poln histeričnih izpadov proti tej zvezi, hoteč preprečiti sporazum in onemogočiti mir med balkanskimi državami.

— 6 —

Klerikalno-liberalna koalicija se bo razšla?

Socialisti izsilili belgijsko vladno krizo

V Belgiji so vladali zadnja leta klerikalci in liberalci v složni skupnosti. V zadnjem času je vlada prišla v zadrego pri razpravi o nekaterih zakonih socialnega značaja.

To priliko so porabili socialisti za uspešen izstop proti vladi. Posrečilo se jim je s svojim nastopom prisiliti liberalce, da so glasovali v parlamentu dvakrat zaporedoma proti vladi. Radi tega je bila vlada z ministrskim predsednikom de Broquevilleom prisiljena odstopiti.

Klerikalci, ki pri nas tako zelo otepejo po liberalcih, so si bili v Belgiji že dolga leta prav dobri prijatelji, ne da bi bila radi tega vera v nevarnosti.

Moralno zagotovilo sicer imamo, da vlada zakona bistveno ne bo izpreminjala. Tudi je to nepotrebno, ker bi predlagane izpremembe ne omilile krize, marveč jo povečale. Kljub temu pa morajo biti delavci in nameščenci na straži. Ni še konec naše akcije. Še hočemo pokazati na protestnih shodih, da imamo tudi mi

V Ženevi so proti 40 urnemu delovnemu tednu

Delodajalci proti skrajšanju delovnega časa

Na mednarodni konferenci urada dela v Ženevi so govorili delodajalci proti konvenciji o 40urnem delovnem tednu, češ, da bi potem večja racionalizacija in znižanje plač razmere še poslabšali.

S tem so podjetniki pokazali, da ne razumejo krize in da nimajo interesa na človeški družbi.

Razorožitveno kon- ferenco odgode

Francija je pristala, da se vrše razorožitvena pogajanja po sedanjem stanju oboroževanja. Konferenco bodo zaradi težkoč vendar odgodili do prihodnjega leta.

državlanske pravice ter da si ne damo kratiti socialnopolitičnih pravic pod krinko — gospodarske krize. Stvarnih argumentov za to reakcijo ni!

Zakaj naj bi potem delavci in nameščenci mirno prenašali take udarce z bičem?

— — —

Elektrifikacija zapad- nega dela Jugoslavije

V torek, dne 29. maja je imel g. prof. dr. Vidmar v ljubljanskem klubu pred izbrano gospodo — raznimi gg. inženirji, zastopniki industrij, javnimi faktorji — zanimivo predavanje o gornjem velevažnem vprašanju.

Zanimajo nas koristi, ki bi jih imel mali človek in tudi država od elektrifikacije, zato se nam zdi prav, četudi kot nestrokovnjaki, skušamo razumeti to predavanje in ugotoviti efekt izvedbe od g. profesorja predlaganega načrta.

Elektrarne so ali velike, ali pa male, ene kurimo s premogom, druge zopet žene voda. G. profesor se seveda zanima v prvi vrsti za velike elektrarne in nam je razodel, da imamo pravzaprav že preveč električnega toka. Vsaj tako smo razumeli iz njegovih besed. Pocenitev toka naj se prepreči na ta način, da se odkaže vsaki elektrarni njen električni okraj, v katerem sme — po mili volji gospodariti.

Predavatelj je izračunal, da zaslужijo državne železnice s transportom premoga iz trboveljskih revirjev v ljubljansko in zagrebško elektrarno na leto Din 7.200.000. To vsoto, ki jo danes zasluži železnica za prevoz premoga, bi rad g. profesor plodonosneje uporabil. Naše železnice, izvaja g. predavatelj, so pasivne, zato ne zgube nič ali skoro nič, če se jim ta posel (prevoz premoga za elektrarne) odvzame. V ta namen predlaga ustanovitev mešanega gospodarskega podjetja, ki se te vsote seveda ne bi branilo.

Temu podjetju naj bi prodala banovina velenjski daljnovod ter prejela za to družbene delnice. Po mnenju predavatelja bi bilo to za banovino zelo koristno, ker je itak vsako omrežje za elektrarno veliko breme. Čudimo se, zakaj g. predavatelj ni stavil slične ponudbe Fali.

Za zgradbo potrebnih priključkov (Trbovelj z Ljubljano in Zagrebom), bi bilo po mnenju g. predavatelja potrebno kakih 90 milijonov dinarjev, za kateri znesek naj najame država veliko državno posojilo. Profit bi bil posebno za državo ogromen, ker bi trboveljska družba s profitom pokurila premogov prah in ostale odpadke, ki jih danes odplavlja Sava ter nimajo doslej nobene določene tržne cene. Škoda, da je Trboveljska komaj sedaj, »takorekoč na cesti našla« nov zaklad. Koliko milijonov bi si bila v desetih letih že prihranila v korist delničarjem, če bi ga bila poprej odkrila.

Z velikim državnim posojilom dosežeta Fala in Trboveljska elektrifikacija Zagreba in južnih krajev, kar sta po mnenju predavatelja že več leta brezuspešno poizkušali. Nihče pač ne investira rad svojega denarja, če ima priliko, da ga dobi drugje zastoj.

Da bo dobiček velikih elektrarn mastnejši, naj bi se po predlogu g. profesorja oblastva odpovedala davkom. Mi razumemo to tako, da bi se garantiralo našim ljubim »tujcem«, ki predstavljajo večino delničarjev v prizadetih družbah, nemoteno eksploatacijo dveh tretjin banovinskega ozemlja.

Dohodki predlaganega gospodarskega podjetja naj bi služili v prvi vrsti za elektrifikacijo pasivnih krajev, pri tem bi gotovo prišli električni okraji tujcev hitro na vrsto ter bi le-ti postali nekakšni lastniki teh z

javnim denarjem zgrajenih omrežij. V njihovi senci bi smele životari majhne domače elektrarne z malim okolštem in velikimi režijskimi stroški. Zato bi pa smeje po slavnem belgijskem sistemu kupovati od svojih močnejših konkurentov tok po visokih produkcijskih cenah, sicer pa bi si morale same pomagati.

Dalekovidno upošteva predavatelj bodoče podržavljenje vsega električnega gospodarstva. Za to naj se državna uprava požuri, da odda tujcem pravočasno čim razsežnejša električna omrežja, ki jih bo v nekaj desetletjih v svrhu podržavljenja lahko drago odkupila. Po našem nestrokovnjaškem mnenju bi bilo seveda cenejše, če bi odkupila država že sedaj omrežje od tujcev in si zagotovila s tem tudi v bodoče dohodke državne železnice in pa dohodke banovinskih in ostalih domačih elektrarn. Močna je dovoli, da to izvede in da potem uporabi dohodke v prid celokupnosti.

G. profesorju, ki je referiral, so se zamerili vsi referenti, ki mislijo samo na svoje gospodarje in krojijo vse rešitve problemov samo v interesu svojih gospodarjev. G. profesor gleda na te probleme z drugačnega stališča, saj se že pet let trudi, da bo vsa dežela deležna »pravilne« elektrifikacije.

Naj nam g. profesor ne zameri naše nestrokovnjaško razumevanje njegovih izvajanj in če smo se zmotili in nismo kot lajki stvari pravilno razumeli, upam, da nam bo v interesu vsaj nas ubogih davkoplačevalcev svoje predvajanje poljudneje raztolmačil.

D.

Hendersonova resolucija

Na seji glavnega odbora razorožitvene konference je predsednik Henderson predlagal resolucijo, češ, da se je konferenca izrekla za nadaljnja posvetovanja, v kateri skuša to nadaljevanje omogočiti. Konferenca naj bi se odgodila, dokler se vlade posvetujejo o predlaganih nadaljnjih iniciativah. Glede varnostnega vprašanja pa naj sklepa politični odbor, ker je stvar nenapadnih in jamstvenih paktov politična zadeva posameznih držav.

Francija se je resoluciji odločno uprla, ker zahteva varnosti na prvem mestu. Henderson je ostal brezuspešen.

Novo oboroževanje

Francoska vlada zahteva tri milij. kredita

Finančni odsek francoskega parlamenta proučuje predlog vlade, ki zahteva tri milijarde frankov za izgraditev mornarice in nabavo drugega orožja. Vsi delavci, ki so se zbirali na ulicah, so se zbirali na ulicah, ki so se zbirali na ulicah.

Dollfuss bo predaval Madžarom

Avstrijski kancler Dollfuss namestila 13. t. m. obiskati Budimpešto, kjer bo baje predaval o gospodarstvu. Madžare bi bržčas bolj zanimalo predavanje o najbolj krvoločnem načinu uničenja političnih nasprotnikov.

Mariborsko delavstvo

proti nakanam delodajalcev

Lepo uspelo zborovanje za starostno in brezposelno zavarovanje ter zaščito minimalnih mezd

Protestom privatnih nameščencev, ki so te dni v Mariboru, Ljubljani, Celju itd. priredili protestna zborovanja, se je minuli tork pridružil tudi mariborsko delavstvo. Kljub hudemu naliču, ki je trajal ves dan in še posebno ob času, ko je bilo napovedano zborovanje, se je delavstvo v izjemno številu odzvalo pozivu Kraljevnega medstrokovnega odbora in se zbralo v veliki Unionski verandi, da najodločnejše protestira proti reakcionarni nakanam delodajalcev radi poslabšanja obrtnega zakona. Ta shod je znova potrdil, da je mariborsko delavstvo disciplinirano in zavedno ter da se odzove kljub vremenskim neprilikam in drugim zaprekam pozivu svobodnih strokovnih organizacij vselej, kadar tak poziv pride.

Shod je otvoril v imenu Kraljevnega medstrokovnega odbora s. Bibič, ki je uvodoma obrazložil pomen zborovanja, nato pa podal besedo s. Erženu.

Referent je v svojem govoru razkrinjal nakanne delodajalskih zborov, ki so na skrivaj pripravili načrt, s katerim bi se naj odpravila vsa ona najvažnejša določila v obrtnem zakonu, ki garantirajo delavstvu zaščito pred izkoriščanjem. Prvotno so se delodajalci omejili samo

na sabotažo socialne zakonodaje

s tem, da so brskirali določila o 8 urnem delavniku, da niso plačevali zakonito priznanega 50 odstotnega povška za nadure, prav tako seveda tudi ne enotedenske mezd, ki pripada delavcu, kadar se nahaja teden dni ali več v bolniškem stanju.

Ko so se pa prepričali, da s samo sabotažo zakonov ne morejo odvzeti delavstvu vseh pravic, so se povzpeli korak dalje in pričeli boj

za odpravo zakonitih določil, ki ščitijo delavske pravice.

Kakor delavstvu so hoteli okrniti tudi nameščencem pravice do odpovedne dobe, dopusta itd. Podjetniki, vzpodbujeni po vzgledu v drugih državah, bi pač želeli, da bi jim bilo delavstvo izročeno na milost in nemilost. Toda proti tej nakanu se morajo delavci boriti in si

ustvariti močne bojne organizacije.

v katerih bodo vključeni delavci in nameščenci vseh kategorij, ne glede na spol in ne versko ter narodno prepričanje.

Zborovalci so izvajanjem s. Eržena burno pritrjevali.

Kot drugi je govoril s. Jelen, ki je v svojih izjavah naglašal, da se naši podjetniki pač ne morejo pritoževati, ker se zakonita določila obrtnega zakona šele samodelno izvajajo v nekaterih obratih, medtem ko se številni delodajalci, bodisi tu-

ali inozemski norčujejo iz socialne zakonodaje, ki naj ščiti domače delavstvo. Predznamenju izjavi delodajalcev mora delavstvo

odgovoriti na ta način, da bo zahtevalo strogo izvajanje socialne zakonodaje.

Zlasti je potrebno, da delavstvo zahteva takojšnjo izvedbo starostnega zavarovanja v smislu določil zakona o zavarovanju delavcev, ki je že od 1. julija 1922 v veljavi. Medtem ko se določila o osemurnem delavniku ne izvajajo, se

množi armada brezposelnih,

ki je prepuščena najhujši bedi, ker se vedno nima zakonito zaščitene zavarovanja za slučaj brezposelnosti. Delovni čas je brezpogojno potrebno skrajšati na 40 ur tedensko, istočasno pa se mora prisiliti inozemske in domače delodajalce, da bodo svoje dobičke investirali v državi in s tem pripomogli do zasluga nad stotisoč delavolnim brezposelnim, ki trpijo pomanjkanje in bedo.

Glavna zahteva delavstva v času sedanjih ogromnih brezposelnosti pa je

zakonita zaščita minimalnih mezd.

Govornik je iznesel nekaj konkretnih slučajev iz posameznih tovarn, ker se delavci plačujejo po Din 1.25 do Din 1.75 na uro, ohranilo Din 90. — na štirinajst dni. Radi tega brezmejnega izkoriščanja, ki ga vršijo domači in tujzemski delodajalci, je potrebno, da delavstvo pove na ves glas, da je mera polna in da tega izkoriščanja ne bo več prenašati.

Reakcija vedno bolj dviga glavo in veruje, da bo s pomočjo fašizma, s kanoni in vešali, kakor je to storila v Avstriji, potlačila odpor delavstva. Zato morajo delavci in nameščenci strniti svoje vrste in si zgraditi močne in bojne razredne organizacije, ker le s pomočjo teh bodo mogli uspešno braniti svoje interese.

Delavstvo je odločno braniti svoje pravice, kar se je najbolje videlo na razpoloženju zborovalcev, ki so se udeležili shoda. Nato je prečital s. Vidovič resolucijo v smislu referatov obeh govornikov, ki je bila soglasno sprejeta.

H koncu je povdaril predsednik s. Bibič, da so dnevniki popolnoma zamolčali namero delodajalcev, da hočejo le-ti s svojim načrtom spraviti delavstvo ob vso zaščito. Znova je podan dokaz, da se sme delavstvo zanašati le na svoj tisk, zato je naloga vsakega zavednega delavca, da si naroča »Delavstvo Politiko« ali pa »Volksstimme«. S pozivom, da se delavstvo oklene svojih strokovnih organizacij in širi delavski tisk, je predsednik zaključil lepo uspeli protestni shod.

Zgledi mičejo

Francoska buržuazija

bi rada postala avtoritarna

V Franciji že dalje časa fantazirajo o volilni reformi. Preveč poslancev, pravijo, imajo in vlada ima premalo moči. Nad 600 poslancev, trdijo celo radikali ter so sklenili, da naj se po novem volilnem redu voli 70 poslancev manj. Najznačilnejše je, da poslanskih mandatov ne bi več verificiral parlament, nego posebno neodvisno sodišče. Politiki se zavzemajo tudi za podaljšanje poslanske dobe. Parlament bi lahko razpustil predsednik republike brez odobritve senata.

To so bistvene zunanje reforme, ki jih združena buržuazija želi in upa,

da bi z novim parlamentom lažje izpremenila tudi ustavo v nje zmislu.

Taktika francoske reakcije je premetena ter se bistveno razločuje od taktike drugih držav.

Zaenkrat so to šele načrti, o katerih se pa že dalje časa debatira po časopisju.

Ali ste jo že kupili?

Spoznanje

Na mednarodni konferenci dela v Ženevi je rekel delojemalski delegat s Jouhaux (Francoz):

»... Ne gre tu le za gospodarsko vprašanje, marveč glavno za socialni problem. Ne moremo ostati pri trditvi, da bo s preskrbo z delom 150.000 do 300.000 delavcev nezaposlenost zmanjšana, če ta ali ona tovarna sprejme 40 do 60 delavcev, jih bo stotisoče dobilo zaposlitev. Če se skrajšani delovni čas in delo bolje porazdeli, bo kriza odpravljena. Vedno je še mnogo nezaposlenih delavcev, ki niso nezaposleni zaradi tega, ker je kriza, ampak so izgubili delo zaradi tehničnega napredka.«

Neznosne razmere za rudarje

V teh strašnih časih, ko je že vse obupano vsled neprestanih skrbi za vsakdanji kruh, izgleda, da hočejo gotova rudarska podjetja svoje delavstvo do skrajnosti ponižati, ponižati na stopnjo živali in to ne one živali, katero smatra človek za koristno, temveč živali, katero smatra za sebi nevarno.

Človek ne more popisati ponižanja, katero mora danes rudarsko delavstvo prenašati od strani svojih »višjih« poleg svojega težkega in nevarnega poklica, v borbi za svoj skromen obstoj. Zato ni čudno, če je ravno med rudarskim delavstvom največ nesreč in tudi katastrof, kakor je bila zadnja v Kaknju in sedaj zopet v Monsu. Vendar vsa teža dela in ž njim v zvezi različne nevarnosti bi bile za rudarje še znosljive, če ne bi obstojalo toliko vrst šikan s strani podjetij. Te bi čisto lahko izostale, če bi gospodje v »višjih« imeli v sebi več človeškega čuta.

Tako se je zgodilo, da je upravnik nekega rudnika, razen tega, da si prisvaja pravico do nadzorstva nad delavstvom tudi izven obrata, izdal razglas na delavstvo s to-le vsebino:

1. V jami se sme kruh jesti le v času odstrelitve (ko se kadi);
2. delavstvo zunanjega obrata sme kruh jesti le v zato določenem času, katerega pa mora nadoknaditi po svojem šiltu s četrtturnim delom.

Kdor bi zgoraj navedenega ne upošteval, se ga bo kaznovalo in sicer: prvič z globo 10 Din, drugič 20 Din, tretjič z javljenjem na višjo instanco in četrtič pa z odpustom.

In če se delavski zaupniki predrznejo, da v imenu prizadetega delavstva posredujejo, da bi se te odredbe preklicale, se jim kratkoma zagrozi, da se jih bo ovadilo orožništvu in politični oblasti.

To smo primorani, da pribijemo javno, da naša javnost vidi in presodi, če je to prav, da se z našim ubogim, pridnim in prepotrepljivim delavstvom tako postopa in to celo pri rudniku, ki bi moral biti vzor vsem ostalim rudnikom.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Tone Maček:

77

Slučaj Kumberger

»Kako pa, da tudi Gruntarja danes ni več tu?« je poizvedoval France.

Žal se tudi temu ni bolje godilo, čeprav je bil delaven in pameten gospodar. Imel pa je usodno napako: bil je svojeglav in trmast. Tekom življenja si je ustvaril svojevrstna pravila o morali in pravicah, od katerih ni odstopal niti za las, čeprav so bila navadno v opreki s pisano postavo. On svojega pašnika ni hotel prodati novemu podjetju. Uprava istega se pa ni dosti brigala za to, da sporna parcela ni njena, temveč je gospodarila po nji ko po svoji. Ležala je skoraj v središču kupljenega zemljišča in se je je bilo res težko izogibati. Delavci so si kratkoma napravili preko nje poti in steze, pomandrali so vso travo in ko so začeli prav tam v bližini kopati v zemljo rov, so začeli na Gruntarjev pašnik odlagati razni material, les in kamenje in so si na njegovem zemljišču postavili celo barako za shranjevanje orodja.

Gruntar je ves divji hodil tam okrog, kričal

in protestiral. Delavci so se mu samo smejali. Potem je šel in je svojo parcelo z lesom zagradil. Čez noč so mu ograjo podrli in razmetali.

Gruntar je šel nato v pisarno k inženirjem: »S kako pravico uničujete moje zemljišče?« »S pravico močnejšega. Gruntar, bodite pametni in prodajte raje svojo parcelo. Damo vam še vedno toliko, kakor smo drugim plačali.«

A Gruntar je bil trmast. Zagrizel se je v svojo pravico.

»Ne prodam. Zahtevam, da takoj očistite moje zemljišče, če ne, bom tožil.«

»Škoda denarja Gruntar,« so se mu posmehovali inženirji.

»Bomo videli. Pravica mora biti na svetu!«

A pravice, kakor si jo je zamišljal Gruntar, ni bilo. To je izvedel čez nekaj tednov pri okrajnem sodišču v Laškem. Na njegov priziv mu je okrajno sodišče v Celju isto povedalo. Nesmiselno bi bilo, da bi radi njegove parcele bilo onemogočeno tako veliko in velevažno podjetje, kakor je novi, mnogo obetajoči rudnik, ki bi bil velike koristi ne samo za vso okolico, ampak tudi za deželo in državo.

Nekega dne je prispela sodna komisija, ki je

Gruntarjevo parcelo na licu mesta ocenila. Prejšnji pašnik je bil sedaj že prava puščava, vse, čez poteptana in zasipana s kamenjem in gručam. Komisija se je čudila, da je radi te pušče toliko hrupa in jo je zelo nizko ocenila. Izkupiček, ki ga je plačalo podjetje na sodišču, je ostal kar tam, za pravične stroške in advokate, kar pa še daleč ni zadostovalo in je moral Gruntar še precej doplačati. Navzil se je dosti jeze, imel je mnogo poti in stroškov, za prazen nič, za veliko razočaranje in ponižanje.

Vaščani so se mu posmehovali, češ, pa bi bil prodal z nami, imel bi vsaj kaj od tega. Preveč si trmast. Z bikom se ne moreš bosti.

Gruntar je hodil nekaj tednov okrog s povešeno glavo trdovratno molče. Kadar je bil sam, je vedno samprisel nekaj mrmral. Večkrat so ga videli stati gori v hribu na neki skali, kjer je z razmršenimi lasmi in divjim pogledom glasno nekoga rotil in dvigal stisnjene pesti proti nebu. Domači so imeli svoj križ z njim; nič več ni sedel k skupni mizi in k ženi ni šel več spat. Nočeval je kar oblečen v stelji ali na kozolcu in na vprašanja ni dajal odgovorov. Začeli so se ga vsi bati in so bili trdno prepričani, da se mu je zmešalo.

Doma in po svetu

Po isti poti Bolgarija. V psihološki ... je tudi nova bolgarska vlada razpustila politične stranke. Namerava pa razpustiti tudi vse organizacije macedonskih revolucionarjev.

V Rumuniji še vedno straši fašizem. V rumunski vladi sta se sprla notranji in finančni minister zaradi proračuna. Prosvetni minister je odstopil. Najbrže pride do prenosne vlade na podlagi koncentracije večjih političnih strank. Dr. Maniu (voditelj kmetiške stranke) podpira sedanjo vlado, ker se boji diktature.

Nemški propagandni minister dr. Goebbels obišče Varšavo. Goebbels pojde v Varšavo. Nemci imajo očitno nado, da se Poljska ne bo priključila nameravani zvezi Francija, Malantanta, Turčija in Rusija, če pride do nje. Poljska je že od nekdaj vodila svojo politiko in so jo zakaditega sovražniki večkrat delili kot vojni plen. Poljska hoče v sedanjem kritičnem položaju pomagati Nemčiji, da razpre svojo trgovino proti vzhodu, sebi pa zagotoviti mir pred Nemčijo, ki ima edini izhod proti vzhodu.

V ogledalu

Učenjake ven, nadvojvode noter. To je menda načelo vsega nazadnjaštva: znebiti se svobodnih in jasnih glav, ki bi lahko delile ljudstvu prosveto, ki bi mu kazale pot iz teme v luč in iz zmot v resnico. In zaradi tega vsak nazadnjaški režim tudi izganja učenjake. Koliko učenjakov in znanstvenikov je moralo oditi oz. zbežati iz Nemčije pred prerojenim pruskim ... in koliko jih mora iz Avstrije bežati v luč pred črno srednjeveško temo. Ni še dolgo, ko smo čitali imena učenjakov, ki so morali ali v zapore ali v izgnanstvo, kakor n. pr. ss. Tandler, dr. Udet itd., kajti nazadnjaštvo se resnice znanstvenega dela boji. Istočasno smo pa čitali, kako se vračajo v novopečeno srednjeevropsko temnico razni nadvojvode — Habsburžani — ki jih je ljudstvo leta 1918 ob obračunu z zatiralci narodov izgnalo, ki jih pa zdaj črni zaslužnjaki, črna aristokracija in črna generaliteta kličejo nazaj za — škornje ljudski volji in prostosti. Ko beži znanost iz dežele — pljujejo menda za njo; ko pa prihaja izgnani zatiralec — ga pa čakajo z ministri in banketi. Kako pravijo: Saj pride kmalu dan plačila, takrat bomo sodili mi!

Apel na sodruge in sodružice širom Dravske banovine

Strašna beda vlada med rudarji v Trbovljah, katere nedolžne žrtve so tudi rudarski otroci, ki v nežni mladosti trpijo lakoto in pomanjkanje vsega, kar bi vsaj za trenutek razveselilo njihovo mlado, nedolžno in bedno življenje.

Šolske počitnice so pred nami. Že lanske leto so nekateri sodruzi, posebno iz Maribora in okolice mesta vzeli nekaj rudarskih otrok čez počitnice v oskrbo. Otroci, ki so bili tako srečni, so celo leto pripovedovali o solncu in o veslju, ki so ga bili deležni.

Tudi za čas letošnjih šolskih počitnic iskreno prosimo vse cenjene sodruge in sodružice, ki so v stanu preživljati enega ali dva otroka za čas počitnic, naj blagovolijo to sporočiti na spodnji naslov. V dopisu naj se tudi navede, kakšne starosti naj bi otrok bil, potem ali fantek, ali deklica.

Kapitalistična družba se teh nedolžnih žrtev izkoriščanja ne usmili, zato apeliramo na sodružna sočutna srca.

Vsa tozadevna obvestila naj se pošljejo na naslov: Pijberšek Franc, predsednik Z. R. J., podružnica Trbovlje (Delavski dom).

V avtokaru za Prago so že prosta mesta

Ker se bodo peljali sarajevčani na Delavsko olimpijado v Prago z vlakom, je še vedno prostih nekaj mest v avtokaru, s katerim priredi mariborska Svoboda obisk olimpijade v Pragi v dneh od 6. do 9. julija t. l. Vožnja stane sem in tja Din 300.— izletni znak Din 50.— Take prilike za vožnjo skozi romantične gorske kraje srednje in gornje štajerske, južne Češke za golih Din 300.— ne boste imeli kmalu. Vlak stane okrog Din 1000.— Odhod iz Maribora bo v petek, dne 6. julija ob 4. zjutraj, povratek iz Prage v ponedeljek, dne 9. julija popoldne, tako da smo okrog polnoči zopet v Mariboru. Za ceno prenočišča in prehrano, kakor tudi za ogled mesta, obisk raznih prireditev Olimpijade, gledališča, akademij, koncertov itd. bo oskrbel vse potrebne praški odbor Olimpijade. Priglasiti se je takoj na mariborsko Svobodo (Lipoglavšek Tončko, Sodna ulica 20).

Ljubljana

Železničarji, člani združenja »Železničarski dom« — pozor!

V nedeljo, dne 17. junija 1934, ob 8. uri zjutraj se bo vršil v Ljubljani v »Železničarskem domu« na Novem trgu 11. redni občni zbor Splošne delavske gospodarske zadrage »Železničarski dom«. Dolžnost vseh zadrugarjev je, da se občnega zbora udeležijo.

F. Svetek:

Bilanca pokojninskega zavarovanja privačnih nameščencev

Računski zaključek Pokojninskega zavoda za l. 1933

Finančna moč Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani se od leta do leta veča. Prirastek v l. 1933 samo v obveznem oddelku je:

Na predpisanih prispevkih, dokupih in priznanih pristojbinah ca. Din 27.000.000.—
Obresti od naložene imovine pa ca. » 18.000.000.—

Celoten prirastek v l. 1933 Din 45.000.000.—

Vsota 45 milijonov prirastka v enem samem letu je na vsak način taka, da vzbuja lahko respekt pri onih, ki nosijo odgovornost, pri upravi pa povečano skrb, da bo ta denar res plodonosno in varno naložen.

Večini privačnih nameščencev bo znano, kake bitke so se vršile v prejšnji 5 letni upravni dobi, kdo bo to premoženje upravljal. Naše organizacije in naša delegacija je v tem boju trdno vztrajala na stališču samouprave in proti vsem komisarjatskim težnjam. Po mnogih zapletitostih in krizah je to stališče končno in definitivno zmagašlo, zato je sedaj napočila doba mirnega dela in temeljitega študija, kako naj se sedaj zbrano premoženje čim boljše upravlja. To premoženje znaša 260 milijonov dinarjev.

Pri tej številki je treba takoj ugotoviti, da se davno ni doseženo kapitalno kritje vseh dosedanjih obvez P. Z. namravnim zavarovancem. Primanjkljaj znaša ca. 63 milijonov in se je celo za 15 milijonov zvišal napram lanskemu letu. Povečanje primanjkljaja je pripisati predvsem ponovnemu padcu vrednostnih papirjev (ca. 7 milijonov Din), odpisu na nepremičninah in prekomernem porastu rentnikov. Sicer bomo o tej stvari slišali strokovnjako sodbo g. dir. Matjašiča, vendar je jasno, da je primanjkljaj v neposredni zvezi z gospodarsko krizo.

O sanaciji primanjkljaja oz. o uravnoteženju zavodovega finančnega poslovanja smo slišali in čitali zlasti zadnje čase vse polno predlogov, nasvetov in kritike. Če bi ti nasveti in predlogi zadevali je Pokojninski zavod, bi ne bila v prvi vrsti naša stvar, z njimi polemizirati, ker v zavodu ne predstavljamo take moči, ki bi bila za njegovo poslovanje polno odgovorna. Toda ti predlogi in nasveti so vzeti iz tistega občega arzenala, iz katerega se gospodarska kriza pri nas na splošno rešuje.

Največji del predlogov gre na račun štednje pri upravnih izdatkih. Ne rečem, da bi se tu ne dalo še kaj prištediti. Toda zavodati se je treba, da znašajo vsi upravni stroški skupaj 3.700.000, dočim znaša primanjkljaj 15 milijonov. Če bi torej tako štedili, da bi sploh ne imeli nobenih upravnih izdatkov, da bi n. pr. vsi uradniki brezplačno delali, da bi ne izdali nobene pare za pošto, tiskovine itd., bi bilo vendarle še vedno 12 milijonov primanjkljaja.

To je vsa modrost, ki jo slišimo vsak dan. (Gospodarske zbornice so šle še nekoliko dalje in predlagajo ukinitve revnih letnih dopustov nameščencev, kakor da bo to napolnilo prazne prodajalne s tolikimi kupci, da se bo kar trlo.)

Gospodarski krogi, ki so najbolj pokli-

cani spregovoriti k sanaciji krize svojo odločilno besedo, nočejo in nočejo priznati, da je kriza globokejši pojav, in da ga ni mogoče rešavati s tako primitivnimi sredstvi kakor uravnovežanje kmet svoje gospodarstvo, kadar mu je obrodila slaba letina.

Pri Pokojninskem zavodu bo treba paziti, da ne bomo lovili vrabcev po strehah, golobe, ki jih že imamo v kletkah, pa spuščali. Izgube pri vrednostnih papirjih so v današnjih časih in razmerah skoraj neizbežne. Po zakonu jih v gotovem razmerju moramo nabavljati. Nabavili smo največ Blaira, ki je bil vsaj takrat še najsolidnejši papir, kateremu je bilo vsaj obrestovanje po 7% in 8% od nominalne zagotovljeno. Danes je ta papir na vrednosti izgubil, toda dokler mu je obrestovanje po nakupni vrednosti zagotovljeno, bi utrpeli izgubo šele takrat, če bi te papirje prodajali. Ker pa izplačujemo rente iz obresti naloženega kapitala (kapitalno kritje), pa papirjev ni treba prodajati, zlasti, ker bi nas zakon prisilil, da nakupimo druge papirje, za katere pa je veliko vprašanje, če bi bili boljši in ne slabši.

V posojilih, meničnih (30 milj.), hipotekarnih (50 milj.) in stavbnih (38 milj.), imamo naloženega kapitala ca. 125 milijonov Din. Ta posojila, zlasti hipotekarna in stavbna, so polno varna in se tudi obresti zlasti pri stavbnih v redu izplačujejo. Dones obresti od te postavke je 8,63%, kar je znak, da ta denar ni le varno, temveč tudi plodonosno naložen.

Vloga pri denarnih zavodih 15 milj. Din je v današnjih časih gotovo bolj eksponirana, toda tudi tu velja pravilo, da se dá s paniko kvečjemu kaj pokvariti, ničesar pa izboljšati.

Lepo vsoto 73 milijonov Din ima zavod vloženo v lastnih stavbah. Če se pri ostalih postavkah ne da reči, da je to ali ono potrebno nujne korekture, je pri tej postavki treba nujno uvesti sistem, da se bo to premoženje čim plodonosneje upravljal. Varnost je tukaj stoodstotna, toda obrestovanje 3,4% je preskromno.

Iz lastne prakse vem, da ima tudi tu kriza svoje prste vmes. Lokale v zgradbah je težko oddati, ker trgovina usiha, za stanovanje je težko dobiti tako najemnine, da bi se stavba dovoljno obrestovala. Toda marsikaj je pa mogoče vendarle zboljšati, če se v tem pravcu stalno dela. Tega stremjenja pa ni mogoče pričakovati, če se upravlja ta resor od obče uprave zavoda, ki ima rešavati vsak dan na stotine upravnih in tehničnih zadev.

To vprašanje je treba rešiti približno tako, kakor so n. pr. občine že davno ločile svoja komunalna podjetja od politično upravnih poslov. Tudi P. Z. mora stremeti, da bo ta resor čimprej komercializiran in da se bo vodil povsem po splošno trgovskih načelih. S to preuredbo bo oproščena splošna uprava zavoda od cele vrste podrobnega dela, ki mora mnogokrat vsled prezaposlenosti, biti odloženo, ki je pa take narave, da takoj nastane škoda, če se ga sproti incijativno ne rešuje.

O teh važnih vprašanjih bi bilo treba še marsikaj spregovoriti. Če smo dali povod, da se bo debata na občnem zboru zavoda vršila tudi okoli teh — po našem mnenju najvažnejših vprašanj — smo s tem člankom dosegli svoj namen.

Protestno zborovanje ptujskega delavstva

V odločni manifestaciji smo protestirali

V četrtek zvečer je tudi naša podružnica »Splošne delavske zveze« v Ptujtu tako odločno in manifestantno podala protest ptujskega delavstva proti okrnitvi delavskih zakonov, kot tega niti sami nismo pričakovali. Dvorana »Svobode« je bila to pot mnogo premajhna za delavstvo, ki je privrelo iz delavnice, da sliši, kakšen atentat pripravljajo delodajalci na socialno zakonodajo. Iz »Petovje« in Pirichove tovarne usnja so prišli kar korporativno. Izredno mnogo je bilo tudi žen in deklet, delavk. Zborovanje je otvoril s. Šmid, nakar je v nadpoudarjenem govoru razložil referent s. dr. Avg. Reisman razvoj socialne zakonodaje, boj delavstva za njeno zboljšanje in zahrbtni napad delodajalcev na komaj pribojevalne zakone. Predavatelj je opozoril

tudi na nedostatke socialne zakonodaje, ki so nujno potrebni izpopolnitve. Predvsem nam grozi škoda od razsodišč, če bodo res sestavljena z upravnim uradništvom, namesto s poklicnimi sodniki, ki poznajo temeljito socialno zakonodajo. Potrebna pa je zlasti enotna fronta delavstva, močna strokovna organizacija z razvitim delavskim časopisjem.

Navzoči so bili tudi člani Narodno strokovne zveze, ki so tudi skupno z ostalim delavstvom ponovno ploskali prepričevalnim izvajanjem govornika. Moški zbor »Svobode« je zaključil ob sprejetju predložene resolucije ta močnejši protestni zbor proletarijata v Ptujtu. Tudi novi naročniki »Delavske politike« so se prijavili po zborovanju.

Maribor

Kulturno gibanje v tekstilnih tovarnah

Tekstilni delavec nam piše: »Kakor že znano, si je delavstvo, zaposleno pri tvrdki Hutter in drug, ustanovilo svojo godbo. Toda povdariti je treba, da je to mogoče samo v takšnih tovarnah, kjer meze vsaj delno odgovarjajo življenjskim potrebam delavstva. Vzglede pa spodbujajo! Tako so se naenkrat pojavili razglasi tudi v nekaterih drugih tekstilnih tovarnah, s katerimi se oznanja veselo vest, da bo skoraj ustanovljena godba ali pevski zbor. V tovarni Doctor in drug je bil te dni nalepljen razglas, ki se glasi: »Na splošno željo delavcev in delavk se bo osnoval pevski mešani zbor in tamburaško društvo za tovarno Doctor in drug. Pripravljalni odbor.« — Na drugem razglasu pa so že navedeni prispevki (3 Din), ki se bodo pobirali od uslužbencev. Bledih in izmozeznih obrazov stoji delavke in delavci pred razglasom, čitajo in čisto kdo glasno zamrmra: »Dajte nam najprej mezde, da ne bomo primorani stradati, potem pa muziko.« Spominjamo se, kakor je nastopil delodajalec ob priliki zadnje spontane stavke, ki je

izbruhnila radi sramotno nizkih plač in neznošnih razmer, ki vladajo v tej tovarni. Dvanajst žrtev je na cesti, med njimi pet obratnih zaupnikov. Da bo pa svet strmel, kako dobro se godi delavstvu, se naj osnuje muzika, akoravno so mezde polovico nižje kakor pri konkurentu. Predpisali bomo članarino, delavstvo pa naj molči. — Namen je prozoren, toda kljub udarcu, ki ga je dobilo delavstvo ob priliki zadnje stavke, še ni vseh dni konec. To si zapomnite gospodje, ki trenutno samovoljno odločate o naši usodi.« — Nas veseli trezen glas iz vrst delavstva, ki se mora zavedati, da si bo izboljšalo svoj položaj le s pomočjo močne strokovne organizacije, ki bo v stanu priboriti delavstvu večji kos kruha. Op. ur.

Polaganje pomočniških izltoev. Združenje krojačev v Mariboru poziva vse vajence in vajenke v tej stroki, ki so dovršili učno dobo, da se prijavijo v zadržni pisarni radi polaganja izpitov, ki se bodo vršili dne 24. junija. Istotam se dobijo tudi vse potrebne tozadevne informacije.

Novo napisno tablo odvetnika s. dr. Avg. Reimana so v noči dne 6. t. m. žalostni junaki zopet razbili. Za storilci se vrše poizvedbe.

Avtobusne vožnje na Mariborski otok. Mestno avtobusno podjetje opozarja občinstvo, da bodo počenši od nedelje, dne 10. t. m. vsi avtobusi, ki vozijo na Mariborski otok, provizorično vozili iz Trga Svobode po dosedanjem voznem redu, in sicer po Kopališki, Tattenbachovi ulici, Glavni trg, Koroška cesta itd. Dosedanja avtobusna postaja na Glavnem trgu bo premeščena pred trgovino Ošlak.

Nerazumljiva nehvaležnost bi bila, ako ne bi kupili vsaj eno srečko »Dobrodelne tombole« naših poštarjev, ki Vam celo leto nosijo pisma in važna vesela in žalostna obvestila, pa tudi dolgo zaželjene denarne nakaznice. Z eno samo srečko Vam lahko izkažemo svojo hvaležnost s tem, da Vam izplačamo nekaj »jurjev« v gotovini. Tombola se vrši v nedeljo, dne 10. junija popoldne na »Trgu Svobode«. Pridite in poskusite zvezdo svoje sreče. Čisti dobiček je namenjen samo v podporo bolnih članov in sirot poštnih uslužbencev. Dobitki so na vpogled od petka naprej v izlozbi garaže hotela »Orel-Zemljica«, Grajski trg. Pri tomboli igra godba poštnih nižjih uslužbencev.

I. Delavsko kolesarsko društvo, podružnica Studenci, bo v zvezi s centralo Maribor in podružnico Pobrežje priredila v nedeljo, dne 10. junija skupni izlet v Rače-Podovo. Odvoz od društvenega lokala pri Majheniču ob 14. uri in ob isti uri tudi odvoz izpred društvenega lokala centrale.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Kongres »Zveze delavskih žena in deklet«

V nedeljo, dne 3. junija, se je vršil v mali dvorani Delavske zbornice kongres Zveze delavskih žena in deklet, ki je s tem kongresom stopila v 11. leto svojega delovanja. Otvorila ga je predsednica s. Brezarjeva, nakar je v imenu kulturne zveze Svobode in Strokovne komisije pozdravil s. Vuk želeč, da bi šla zveza v drugem desetletju svojega delovanja še z večjo agilnostjo svojo vzgojno in razredno bojovno pot naprej. Kot proletarski ženski parlament naj kongres z vso resnostjo in razumnostjo, upoštevajoč težke prilike, v katerih se danes nahaja proletarijat, naredi sklepe za prihodnjo periodo iz stališča proletarske solidarnosti, miselnosti in revolucionarne ideologije, da bo naš skupni boj proti skupnemu sovražniku — kapitalizmu čimprej z uspehom dobojevan.

Za tem je odbor podal poročila o delovanju v preteklem letu ter je predsednica v kratkih obrih podčrtala najvažnejše akcije v preteklih desetih letih. Zveza je tekom zadnjih dveh let lepo napredovala in ima danes že 6 podružnic (Jesenice, Trbovlje, Zagorje, Črna, Ptuj, Maribor), v osnovanju pa sta nadaljni dve (Mežica in Javornik) ter je število redno plačujočih članic nad 1000.

Po poročilih centralnega odbora in delegatini iz podružnic je bila sprejeta razrešnica staremu odboru in je bil soglasno izvoljen novi odbor: častna predsednica Rakovec Marija (ustanoviteljica Zveze), predsednica Brezar Štefanija, tajnica Selan Marija, blagajničarka Rudolf Štefka, ter ožji in širši odbor, v katerem se nahajajo zastopnice vseh podružnic; podružnice, ki imajo nad 200 članic, pa imajo po dve zastopnici.

Soglasno so bile sprejete resolucije na Ministrstvo financ radi uredbe o redukciji draginskih doklad, nadalje na Ministrstvo prosvete radi otvoritve ženskih učiteljskih in potrebnih šol ter program nadaljnega delovanja zveze, iz katerega posnemamo:

Cilj delavskih žen bo dosežen, kadar bo delovno ljudstvo samo vživalo sadove svojega dela.

Do tega cilja nas pa vodi pot preko postopnih socialnih in kulturnih pridobitev, ki bo tem krajša, čim solidarnije in vztrajnejše se bomo za te pridobitve borili.

Zato je dolžnost delavskih žen, da se ramo ob rami z marksističnim delavstvom bore za:

načrtno gospodarstvo v svrhu odprave brezposelnosti;

eksistenčni minimum in eksistenčni maksimum;

enako plačilo za enako delo; za starostno in onemoglostno zavarovanje vsega delovnega ljudstva, in sicer tudi onih žen, ki niso imele samostojnega zaslužka;

podaljšanje šoloobveznosti do dovršenega 16. leta in brezposojno prepoved pridobitve zaposlitve mladostnikov izpod 16. leta;

reformo zakona (braka), da bo zakonom olajšano sožitje oziroma nova združitve z drugo osebo v slučaju ločitve s prvo in za neodvisnost ločene žene od moževih alimentacij.

Razume se, da je dolžnost Zveze delavskih žen in deklet, da sodeluje pri vseh akcijah, katere bodo podvzele sorodne marksistične organizacije.

Pred zaključkom je predlagala s. Sbaschnikova daljšo resolucijo o ciljih in delovanju zveze, katera bo razposlana vsem podružnicam.

Skromno so proslavile organizirane delavske žene in dekleta zasedatni jubilej obstoja svoje organizacije, zavedajoč se izredno težkega položaja, v katerem se nahaja delavski razred in v katerem največ trpe ravno proletarske žene, zato je treba pozdraviti enodušnost, s katero so bili sprejeti zaključki, da je potrebna enotnost in solidarnost ter vztrajnost v boju za dosego boljše bodočnosti.

Trbovlje

»Svoboda« Trbovlje bo priredila

I. Veliki delavski prosvetni večer

s sodelovanjem vseh delavskih pevskih in godbenih društev iz rudarskih revirjev: Trbovelj, Hrastnika in Zagorja v nedeljo, dne 10. junija 1934 s pričetkom ob pol 20. (pol 8. uri večer) na prostem, na dvorišču »Delavskega doma« v Trbovljah (v slučaju zelo slabega vremena v dvorani).

Nastopili bodo:

Združeni delavski pevski zbori (nad 200 pevcev, dirigent Alojz Podlogar). Godbeno društvo steklarjev iz Hrastnika (kapelnik Peter Ignjatov). Pevski odsek »Svobode« iz Zagorja (dirigent Gustav Pirc). Pevsko društvo »Zarja« iz Trbovelj (dirigent Rudi Dolničar). Rudniška rudarska godba iz Hrastnika (kapelnik Franc Turnšek). Pevski odsek »Svobode« iz Trbovelj (dirigent Milan Beltram). Moški zbor pevskega odseka »Svobode« iz Hrastnika (dirigent Alojz Podlogar). Rudniška godba iz Zagorja (kapelnik Srečko Godina). Pevski odsek »Svobode« II iz Hrastnika (dirigent Bruno Diermeier). Mešani zbor pevskega odseka »Svobode« I iz Hrastnika (dirigent Alojz Podlogar). Delavska godba iz Trbovelj (kapelnik Tone Hudar). Združene delavske godbe (okrog 100 godbenikov, kapelnik Tone Hudar).

Naciji v razkroju. Z umazano demagogijo so trboveljski naciji že več let skušali priti do veljave. Pri agitaciji so se posluževali groženj in obljub. Posebno med rudarskim delavstvom so bile obljube za boljše stanovanje, boljše plače, boljše službe, kakor tudi delo ob praznovanjih dnevi njihov priljubljen agitacijski material. Kdor ni hotel parirati, so ga denuncirali. Akoravno so jim nekateri predpostavljali pridno gonilo »nacijske« kozličke skupaj, jih je končno le zadela usoda, kakor že številne njim sorodne rodoljubarske skupine, ki so v Trbovljah rasle večkrat kakor gobe po dežju. Trboveljski rudarji ne bodo kmalu pozabili umazanega terorja pri zadnjih občinskih volitvah, ki so ga izvajali »nacionalisti«. Tudi ne bodo pozabili na preganjanja po volitvah, ki so jih zakrivil »naciji«. Prišli so že tako daleč, da si pri prihodnjih občinskih volitvah ne bodo upali kandidirati svojega znanega kandidata za županski stolček. Ko se bo docela dvignil zastor, za katerim se skrivajo trboveljski »naciji«, bo prišlo v Trbovljah do zaželjenega miru.

Ruše

Protestni shod radi predloga za poslabšanje delavske zakonodaje s strani industrijalcev priredi podružnica Splošne delavske zveze v Rušah to nedeljo, dne 10. junija t. l. ob 9. uri dopoldne v gostilni Magdič. Poročal bo s. Ag. Reisman iz Maribora.

Tudi za nameščence. V predlogih za poslabšanje delovnega prava hočejo znatno okrniti tudi nameščence. Vsled tega se bo razpravljalo na nedeljskem zboru pri Magdiču tudi o teh načrtih gg. industrijalcev in zato so vabljeni tudi prizadeti zasebni uradniki in uradnice.

Sport

Iz tajništva SK Svobode, Maribor. Dne 17. t. m. se bo vršila v Celju prva kvalifikacijska tekma za I. razred med SK »Olimpom« in SK »Svobodo«. »Svoboda« bo organizirala za ta dan v Celje izlet z avtobusom. Vsi, ki se zanimajo za delavski sport in se nameravajo izleta udeležiti, se naprošajo, da se prijavijo s. Selinšku na igrišču ali pa v tajništvu.

NAZNANILO!

Na česta povpraševanja tem potom vljudo naznanjam sl. občinstvu, da še vedno popravljam vsakovrstne ure precizno in po najnižji ceni z Iletnim jamstvom. Za vse nove, pri meni kupljene ure pa se izdaja najmanjše 3letna pisarna garancija.

Se še v nadalje priporoča

ZDRAVKO RANT, urar
Jesenice-Fužine, v trafiki pri Kino
Radio (nasproti tovarne).

Najboljši cviček

iz Gadove peči ter pristna štajerska
vina toči

VINARNA A. BRIŠKI
Ljubljana, palača »Grafike«.

LEGAT ŠPECERIJA
DELIKATESE
ZAJTRKOVALNICA
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 28

Velik shod steklarskega delavstva v Hrastniku

Steklarjem je zopet odpovedana služba

V nedeljo, dne 3. junija se je vršil na dvorišču Konzumnega društva rudarjev javen shod, katerega so sklicale svobodne strokovne organizacije v Hrastniku. Poročal je s. Toman iz Jesenic o položaju delavstva in o nameri podjetnikov za poslabšanje obrtnega zakona. V trideseturnem govoru je prikazal obči položaj delavstva v naši državi, dotaknil se je tudi jeseniške borbe, katera je bila zaključena z uspehom za delavstvo, o nameri podjetnikov za poslabšanje naše socialne zakonodaje in za znižanje že itak nizkih mezd. Da se to prepreči, je edina rešitev v močni strokovni organizaciji. Za njim je sodr. Beutl razložil, kako se hujša proti nam marksistom med kmeti, češ, ne nasedajte jim, ker ti vam hočejo vzeti vašo zemljo itd. Da je tako govorjenje največja neumnost, ni treba še posebej povdarjati. Prikazal je, kako se kmeta ščuva proti industrijskemu delavcu tudi na ta način, češ, da je delavec velik gospod, ker dela samo 8 ur na dan in je boljše oblečen, na drugi strani pa zopet kakšen industrijski delavec misli, da se kmetu dobro godi, da ima vsega dovolj. Pozabljajo pa eni kakor drugi, da sta oba izkoriščana od kapitalista, kateri se obema smeje, ker nista složna in ima on od tega dobiček. Pozval je vse navzoče, da skušajo kmetom raztolmačiti, kako potrebno je, da kmet in delavec enotna nastopita.

Sodr. Kellner je poročal o položaju delavstva v steklarni. Podjetje je predlagalo

8½ odstotno redukcijo plač za steklarje. Svoj predlog utemeljuje s tem, da drugače ne more eksportirati stekla in so prisiljeni eno peč ugasniti ter okrog 200 ljudi odpustiti. Vršila so se že pogajanja, a do sporazuma ni prišlo. Delavstvo je vpričo težkega položaja pristalo na 3 odstotno redukcijo, kar seveda podjetju ne zadostuje in je v soboto, dne 2. junija vsemu delavstvu odpovedalo službo, da tako delavce ustraši. Pozval je delavce, da drže disciplino in pričakajo končni rezultat. Zastopnika politične oblasti je pa pozval, da se zainteresira za celo zadevo. Predlagal je resolucijo na Delavsko zbornico v Ljubljani in na URSSJ v Beogradu proti vsakemu poslabšanju obrtnega zakona ter je bila soglasno sprejeta. Ožigosal je nacionalne organizacije, ki so na več shodih obrekovale naše organizacije. Navedel je, kako so nacionalne organizacije na jugu dobile od raznih podjetnikov po 5 do 80.000 Din podpore. Take organizacije potem niso delavske, ampak podjetniške. Sodr. Toman je k temu dodal še nekaj svojih misli. Oba sta pozvala navzoče nacije, da to ovržejo, če ni res, pa so bili tihi, kakor miš. Vsi govorniki so želi mogocen aplavz. Tako je hrastniško delavstvo pokazalo, da si ne bo pustilo vzeti svojih pravic in da tudi ne bo nasledlo raznim demagogom in obrekovalcem. Le tako naprej in bodočnost bo naša. Želimo si še več takih shodov. — Shoda se je udeležilo nad 500 delavcev in delavk.

Komunistični pisatelji v nacionalističnem listu.

Kulturno denuncijantstvo je že pohujšano

Petelin še ni skoro trikrat zapel, ko je tukajšnji nacionalistični list izlil gnojnico na »levičarsko literaturo, strup za mladino«, ker ta literatura negacije in razkroja baje nima mesta v naših javnih knjižnicah. To je baje literatura golega materializma, sadiščne in negativne analize sedanjega družabnega reda in družbe. Mladina, ki ne čuti romantično herojično, baje nič ne pomeni za svoj narod. S prstom je zaplotni pisatelj pokazal na knjižnice, ki imajo takšno strupeno literaturo in našteval nekaj levičarskih literatov, ki jih je pobral iz Hitlerjevih organov. V nezdavrem duhu so vodene knjižnice, v katerih so pisatelji sicer svetovnega slovesa med kulturnim izobraženci, Heinrich Mann (ki pa ni noben komunist, op. ur.), Toller, Feuchtwanger itd. Ni se baje čuditi, če potem naša mlajša generacija ne mara solzavih romanov kakšnih domačih tudi-pisateljev in raje malikuje pred raznimi »boliševskimi in poboljševškimi beletristi«.

No in v številki »Borbe« z dne 1. junija 1934, št. 22 je objavljen na dveh stolpcih odlomek romana, sicer izvrstnega boljševskega marksističnega komunističnega češkega pisatelja Ivana Obrachta »Ana«. Samo da čedni list niti ničesar tega ne pove o Olbrachtu, niti, da je to prevod iz češčine, niti ne objavlja imena prevajalca.

Takšna blamaža in ignoranca! Ali pa morda tako hitro pohujšanje kulturnega denuncijantstva? Najbrže je sotrudnik »Borbe« po zadnjem članku iz radovednosti šel v zaznamovane pogubonosne knjižnice in se pred potekom dveh tednov že pohujšal in okužil ter podkrepil upravičenost članka o levičarski literaturi z dne 18. maja.

Kaj pa bo sedaj? Velika zadrega v vrstah oponašalcev hitlerjevskih metod v Mariboru.

Jesenice

Čudno postopanje. Pri nas na Jesenicah sta bila v zadnjem času na pošti zaplenjena dva kovanca, eden za 1 Din, drugi za 10.—, ker sta imela bolj slaboten blesk in sta bila zaradi tega »osumljena potvorbe«. Toda finančno ministrstvo oz. dravska fin. direkcija, kamor sta bila poslana, sta ugotovila, da novca nista ponarejena, nego sta zaradi prometa samo obrabljena.

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo, dne 9. in 10. t. m. ob pol 9. uri večer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldne) krasen ruski sovjetski zvočni film »Tihl Don«. V glavnih vlogah hudožestvenika Cezarskaja in Abrikosov. Po romanu D. Solohova. Režija Preobraženskaja in Pravov. Produkcija Mežrabbom-Film, Moskva. Dodatki običajni. — Prihodnji spored: Zareča pusta.

Nabirajte nove naročnike

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Laško

Rudnik Drobni dol leži kakšne 3 ure hoda od Laškega. V tem rudniku je zaposlenih okoli 80 rudarjev, ki so po večini mali okoliški posestniki in njihovi sinovi. Iz socialnega stališča so razmere pri tem rudniku skrajno neugodne. Rudar zasluži dnevno 24, učni kopač 22 in vozač 20 dinarjev za storjen šilt. Povrh so še te plače mesece v zaostanku. Rudarji ne prejmejo deputatnega premoga in tudi ne odškodnine za stanovanje. Jame so v takšnem stanju, da se človek zgrozi, ko vidi v kakšnem blatu in nevarnosti morajo rudarji delati. Rudnik nima ne kopalnice in ne oblačilnice. Za obratnega vodjo je tam inž. Keck, ki je avstrijski državljani, in ga imajo rudarji v Kočevju v dobrem spominu. S 1. junijem se je hotelo rudarjem v Drobnem dolu zopet znižati plače za 10 odstotkov. Pri tem je omenjeni obratovodja zahteval od delavskega zaupnika, da mora to znižanje plač zaupnik naznaniti delavstvu. Delavstvo je pa zahtevalo, naj to stori obratovodja sam. Ker je obratovodja le silil zaupnika, je to delavstvo tako razburilo, da jih je nekaj stopilo v pisarno in so ing. Kecka vrgli iz pisarne. Ob istem času se je tudi ustavilo delo, ker so delavci rekli, da v tako zanemarijene jame ne gredo več. Obratovodja je delavstvo oškodoval občutno s tem, da jim je črtal vozičke. Vodstvo rudnika je takoj brzojavilo po zastopnika rudarskega glavarstva in javilo to lastniku rudnika v Srbijo. Pogajanja niso imela nikakega uspeha za delavstvo, ki zahteva odstranitev Kecka in stare plače. Ponovna pogajanja, ki jih je preko rudarskega glavarstva uvedlo načelstvo II. skupine, se bodo v kratkem vršila.

Gostilna pri Marku

Javljam, da sem se preselil iz Kolodvorske ul. 26 (gostilne Orehek) in da sem otvoril lastno gostilno

v Trnovskem pristanu 4.

Najboljša vina, mrzla in gor-
ka jedila vedno na razpolago.

Se priporoča:

Marko Samaluk
Ljubljana, Trnovski pristan 4

CENE GOVORE!

Plašči za dame že od Din 190^{.-}
Obleke za moške že od Din 170^{.-}
Obleke za fante že od Din 60^{.-}

Dosežen je naš cilj — Oblekli smo vse ljudi dobro in poceni!

Prepričajte se o vsem brezobvezno v naših prodajalnah

TIVAR-OBLEKE